

**Mishnah in Depth:
Gittin: 3:6-5:2**

Rifka Rosenwein Mishnah Project

Drisha

משנה גיטין ד:ה

מִי שֶׁחָצִיו עֶבֶד וְחָצִיו בֶּן חוֹרִין, עוֹבֵד אֶת רַבּוֹ יוֹם אֶחָד וְאֶת עֶצְמוֹ יוֹם אֶחָד, דְּבַרֵי בֵּית הַלֵּל.

אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שַׁמַּי, תִּקְנֶתֶם אֶת רַבּוֹ, וְאֶת עֶצְמוֹ לֹא תִקְנֶתֶם. לְשֵׁא שְׂפָחָה אִי אֶפְשָׁר, שְׂכָבֵר חָצִיו בֶּן חוֹרִין.

בֵּת חוֹרִין אִי אֶפְשָׁר, שְׂכָבֵר חָצִיו עֶבֶד. יִבְטַל, וְהָלֹא לֹא נִבְרָא הָעוֹלָם אֶלָּא לְפָרִיָּה וְלִרְבִּיָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מה) לֹא תִהְיֶה בְרָאָה, לְשֶׁבֶת יִצְרָה. אֶלָּא מִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם, כּוֹפִין אֶת רַבּוֹ וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ בֶּן חוֹרִין, וְכוֹתֵב שְׁטָר עַל חָצִי דָמָיו.

וְחִזְרוּ בֵּית הַלֵּל לְהוֹרוֹת כְּדַבְּרֵי בֵּית שַׁמַּי:

Mishna Gittin 4:5

In the case of one who is a half-slave half-freeman because only one of his two owners emancipated him, he serves his master one day and serves himself one day; this is the statement of Beit Hillel.

Beit Shammai say: You have remedied his master, but you have not remedied the slave himself, as It is not possible for him to marry a maidservant because he is already a half-freeman, It is also impossible for him to marry a free woman, as he is still a half-slave.

If you say he should be idle and not marry, but isn't it true that the world was created only for procreation, as it is stated: "He did not create it to be a waste; He formed it to be inhabited" (Isaiah 45:18)?

Rather, for the **betterment of the world** his master is forced to make him a freeman, and the slave writes a promissory note accepting his responsibility to pay half his value to his master.

And Beit Hillel ultimately retracted their opinion, to rule in accordance with the statement of Beit Shammai.

Isaiah 45

18) For thus said the Lord,
the Creator of heaven who alone is God,
who formed the earth and made it,
who alone established it
he did not create it a waste,
But formed it for habitation:
i am the Lord, and there is none else.

ישעיהו פרק מה

(יח) כִּי כֹה אָמַר יְקֹוֹק

בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם הוּא הָאֱלֹהִים

יִצֵר הָאָרֶץ וְעָשָׂה

הוּא כּוֹנֵן

לֹא תִהְיֶה בְרָאָה לְשֶׁבֶת יִצְרָה אֲנִי יְקֹוֹק וְאֵין עוֹד:

Talmud Yerushalmi 9:2 (Edited Sefaria Translation)

And Rebbi Levi said: The upper waters are male and the lower ones female. What is the reason? (Is. 45:8) “The earth shall open,” like a female who opens before a male; “they should bear fruit of help,” that is being fruitful and multiplying; “and justice shall sprout together,” that is rainfall; “I, the Eternal, did create it,” for that I created it, for the **tiqqun** and population of the world.

Isaiah 45 (JPS 2023 Revised Translation)

8) Pour down, O skies, from above!
Let the heavens rain down victory!
Let the earth open up and triumph sprout,
Yes, let vindication spring up:
I GOD have created it.

תלמוד ירושלמי ט:ב

וְאָמַר רַבִּי לֵוִי הַמַּיִם הָעֲלִיּוֹנִים זְכָרִים וְהַתַּחְתּוֹנִים נְקִיבוֹת. מַה טַּעַם
“תִּפְתַּח אֶרֶץ”. כִּנְקֻבָּה הַזֹּאת שֶׁהִיא פּוֹתַחַת לְפָנֵי
הַזְּכָר.
“וַיִּפְרוּ יֵשַׁע.” זוֹ פְרִיָה וְרִבְיָה.
“וַצְדָקָה תִצְמַיַח יַחַד”. זוֹ יְרִידַת גְּשָׁמִים.
“כִּי אֲנִי יי בְרָאתִיו.” לְכַךְ בְּרָאתִיהָ לְתִיקוּנוֹ וּלְיִישׁוּבוֹ
שֶׁל עוֹלָם.

ישעיהו פרק מה

(ח) הִרְעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל
וּשְׁחַקִּים יִזְלוּ צֶדֶק
תִּפְתַּח אֶרֶץ וַיִּפְרוּ יֵשַׁע וַצְדָקָה תִצְמַיַח יַחַד
אֲנִי יְקוּק בְרָאתִיו:

בראשית רבה יא: ו

פִּילוֹסוֹפוֹס אֶחָד שָׁאַל אֶת רַבִּי הוֹשַׁעְיָה, אָמַר לוֹ אִם חֲבִיבָה
הִיא הַמִּילָה, מִפְּנֵי מָה לֹא נִתְּנָה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן,

אָמַר לוֹ מִפְּנֵי מָה אוֹתוֹ הָאִישׁ מְגַלַּח פְּאֵת רֵאשׁוֹ וּמְנִיחַ אֶת
פְּאֵת זְקָנוֹ,

אָמַר לוֹ מִפְּנֵי שֶׁגִּדְל עֵמוּ בְּשִׁטּוֹת,

אָמַר לוֹ אִם כֵּן יִסְמָא אֶת עֵינוֹ וַיִּקְטַע אֶת יָדָיו וַיִּשְׁבֵּר אֶת
רַגְלָיו, עַל יְדֵי שֶׁגִּדְלוּ עֵמוּ בְּשִׁטּוֹת.

אָמַר לִיה וּלְאֵלִין מְלִיָּא אֲתִינָן, אֶתְמָהָא.

אָמַר לוֹ לְהוֹצִיָאךָ חֶלֶק אִי אֶפְשָׁר אֶלָּא כָּל מָה שֶׁנִּבְרָא
בְּשִׁשֶׁת יָמֵי בְּרִאשִׁית צְרִיכִין עֲשִׂיָּה, כְּגוֹן הַחֲרָדֵל צְרִיךְ
לְמַתּוּק. הַתּוֹרְמוֹסִים צְרִיךְ לְמַתּוּק. הַחֲטִיִן צְרִיכִין לְהִטְחִין.
אֶפְלוֹ אָדָם צְרִיךְ תְּקוּן.

Genesis Rabbah 11:6 (Sefaria)

A certain philosopher once asked Rabbi Hoshaya, saying to him: ‘If circumcision is so dear to Him [God], why was it not given to Adam the first man?’

He said to him: ‘Why does this man [the philosopher] shave the corner of [the hair on] his head but leave the corner of his beard?’

He replied: ‘It is because this [the head hair] grew with him in his period of foolishness.’

He said to him: ‘If so, he should put out his eye, sever his hands, and break his legs, because they too grew with him in his period of foolishness.’

He said to him: ‘Have we come to such [frivolous] arguments?’ This was a rhetorical question.

He said to him: ‘It is not possible for me to dismiss you with no response at all. The explanation is that everything that was created during the six days of Creation requires some action [to bring it to its perfected state], e.g., mustard requires sweetening, lupines require sweetening, wheat requires grinding. And even man needs to be perfected (**tiqqun**).’

תוספתא מסכת גיטין (ליברמן) פרק ג

הלכה ו

אין מבלעין דינרי זהב במלחמה מפני סכנת נפשות רבן

שמעון בן גמליאל אומ' אין מבריחין את השבויין **מפני**

תקנת שבויין

Tosefta Gittin (Lieberman) Chapter 3

Halacha 6

You do not swallow gold denarii in wartime, because of danger to life.

Rabban shimon b Gamaliel says: You do not help captives to escape [as a precaution] for the **good of captives**.

משנה מסכת גיטין פרק ד

משנה ו

אין פודין את השבויים יותר על כדי דמיהן **מפני תקון**

העולם ואין מבריחין את השבויין **מפני תקון העולם**

רבן שמעון בן גמליאל אומר **מפני תקנת השבויין**

Mishnah Gittin 4

Mishnah 6

You do not ransom captives for more than their money value because of tiqqun 'olam

You do not help captives to escape because of **tiqqun 'olam**

Rabban shimon b. Gamaliel (Rashbag) says: [as a precaution] for the **good of the captives**.

Mishnah Masechet Shviit Chapter 10 (Sefaria Translation)

Mishnah 3

[A loan secured by] a prozbul is not cancelled. This was one of the things enacted by Hillel the elder; for when he observed people refraining from lending to one another, and thus transgressing what is written in the Torah, “Beware, lest you harbor the base thought, [‘The seventh year, the year of remission, is approaching,’ so that you are mean to your needy kinsman and give him nothing.” Hillel enacted the prozbul.

Mishnah Gittin 4:3

Hillel instituted the Pruzbul for the sake of **Tiqqun Olam**

משנה מסכת שביעית פרק י

משנה ג

[*] פרוזבול אינו משמט זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן כשראה שנמנעו העם מלהלוות זה את זה ועוברין על מה שכתוב בתורה (דברים טו) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' התקין הלל לפרוזבול:

משנה גיטין ד:ג

הלל התקין פרוזבול מפני תקון העולם:

Mor, Sagit. (2011). Tiqqun 'olam (repairing the world) in the Mishnah: From populating the world to building a community. Journal of Jewish Studies. 62. 284-310. 10.18647/3044/JJS-2011.